

PREMIÄR PÅ HIPP 27 SEPTEMBER 2008

JÖSSES FLICKOR

- ÅTERKOMSTEN

AV MARGARETA GARPE, SUZANNE OSTEN OCH MALIN AXELSSON
MED MUSIK AV GUNNAR EDANDER, MONICA DOMINIQUE OCH MARIT BERGMAN

MALMÖ
STADSTEATER

JÖSSES FLICKOR – ÅTERKOMSTEN

AKT 1 JÖSSES FLICKOR BEFRIELSEN ÄR NÄRA

av Margareta Garpe och Suzanne Osten, i bearbetning av Malin Axelsson, med musik av Gunnar Edander

AKT 2 STÅLFLIKKAN

av Malin Axelsson, med musik av Monica Dominique och Marit Bergman

FÖRESTÄLLNINGENS LÄNGD: CA 3 TIMMAR OCH 25 MINUTER INKLUSIVE PAUS

Förlag . . . . . Colombine Teaterförlag AB
Regi och bearbetning . . . . . Anna Sjövall
Scenografi. . . . . Karin Dahlström
Kostym . . . . . Magdalena Stenbeck
Ljus . . . . . Carina Persson
Musikarrangemang . . . . . Anders Ortman
Koreografi. . . . . Ann Crosset
Mask. . . . . Rosalie Sellberg
Dramaturg. . . . . Stellan Larsson

I ROLLERNA

ASTA, läkare, grundare av föreningen . . . . . Li Brådhe
VERA, lärarinna, grundare . . . . . Birte Heribertson
VIVAN, hemmafru, grundare . . . . . Suzanna Santrac
MYRAN, hemmafru, grundare . . . . . Sandra Stojilkovic
HARRIET, skribenten, Evas mamma . . . . . Katarina Lundgren-Hugg
BOJJAN, hembiträde . . . . . Cecilia Lindqvist
RAGNHILD. . . . . Åsa Forsblad Morisse
Vackra AGNES, kontorist . . . . . Sanna Turesson
Dottern EVA, Mari-Linns mamma . . . . . Siw Erixon
Skribentens första man . . . . . Clas Göran Söllgård
Skribentens andra man . . . . . Tom Ahlsell
JERKER, Bojjans man . . . . . Magnus Schmitz
BERT, Evas man, Mari-Linns pappa . . . . . Clas Göran Söllgård

MARI-LINN, stålflicka. . . . . Helena Thornqvist
SARA, vän till Mari-Linn . . . . . Sandra Stojilkovic
HANNA, vän till Mari-Linn. . . . . Sanna Turesson
OLLE, pojkvän till Sara . . . . . Mattias Linderöth
MADELEINE, en Baby . . . . . Åsa Forsblad Morisse
HAIRSPRAYQUEEN, Yildiz flickvän . . . . . Cecilia Lindqvist
FELIX, Mari-Linns olyckliga kärlek . . . . . Magnus Schmitz
YILDIZ, Mari-Linns olyckliga kärlek . . . . . Lotten Roos
LISA, Babys chef . . . . . Birte Heribertson
HASSE, fotbollskillen . . . . . Tom Ahlsell
LASSE, kultursnubben . . . . . Mattias Lech
STÄDERSKAN, en skådespelerska. . . . . Suzanna Santrac

samt flygbladskören, arbetskamrater, bas, röster från stat, kapital och riksdag, studenter, partyfolk, demonstranter, poliser

MUSIKER Anna-Karin Henrell (slagverk), Sara Jeftha (fiol), Anders Ortman (gitarr, bas), Åsa Sundstedt (accordeon, klaviatur) samt ur ensemblen Mattias Lech (gitarr, bas), Lotten Roos (gitarr), Clas Göran Söllgård (gitarr, bas)

SKÅDESPELARE

TOM AHLSELL

LI BRÅDHE

SIW ERIXON

BIRTE HERIBERTSON

MATTIAS LECH

MATTIAS LINDERÖTH

CECILIA LINDQVIST

KATARINA LUNDGREN-HUGG

ÅSA FORSBLAD MORISSE

LOTTEN ROOS

SUZANNA SANTRAC

MAGNUS SCHMITZ

SANDRA STOJILJKOVIC

CLAS GÖRAN SÖLLGÅRD

HELENA THORNQVIST

SANNA TURESSON

MUSIKER

ANNA-KARIN HENRELL

SARA JEFTA

ANDERS ORTMAN

ÅSA SUNDSTEDT

KVINNOR PÅ GRÄNSEN TILL GENOMBROTT

Av Ulrika Knutson

"Innan-jag-går-i-graven-ska-jag-veta-att-jag-har-försökt-att-göööööööra-något!"

Det är väl Ada Nilsson-gestalten som sjunger den smittande hurtiga sången i urversionen av *Jösses flickor*, från 1974.

Jag blir full i skratt när jag tänker på föreställningen, sången och scen-Ada. Och glad för att hon och hennes krets lever på teatern än idag, 34 år senare.

Senare har jag lärt känna verklighetens Ada Nilsson bättre. Hon var inte fullt så robust som i pjäsen, tack och lov. Men visst försökte hon göra något! Och hon kunde bli arg som ett bi, och rastlös när andra inte hängde med i svängarna. Och vem orkade det?

Ada Nilsson var en proffsaktivist. Hon var upptagen läkare, gynekolog och allmänpraktiker. Hon var också verksam som sexualupplysare, och reste land och rike kring och propagerade för preventivmedel, när det ännu var straffbelagt.

1914 startade hon liberalernas kvinnoförbund. Hon var förstås aktiv i rösträttskampen, och för freden.

Puh.

Det var i rösträttsrörelsen hon mötte godsägaren Elisabeth Tamm, som 1921, när rösträtten var vunnen, skulle bli en av de första fem kvinnorna i Sveriges riksdag. Där blev Ada även god vän med Kerstin Hesselgren, som också blev politiker, lärarinnan Honorine Hermelin och författaren Elin Wägner.

De här fem kvinnorna kallade sig Fogelstadgruppen – efter Elisabeths gård i Sörmland. Där startade de Kvinnliga medborgarskolan, som välkomnade kvinnor från alla samhällsklasser på spännande sommarkurser, mellan 1925 och 1954.

Fogelstadkvinnorna var radikala liberaler, socialt engagerade individualister. De var modiga och före sin tid i allt: sexualitet, demokrati, undervisning och partipolitik. Och de var lika passionerade i allt. De förälskade sig i både män och kvinnor, och inte minst i varandra. De var "queer" långt innan begreppet var påtänkt.

De är våra levande samtalspartners. Deras frågor är våra. Hur håller man demokratin levande? Hur ska kvinnornas erfarenhet slå igenom i politik och samhällsliv? Vad är ett värdigt liv? Vad är vänskap? Vad är kärlek?

Dessa överklasskvinnor kunde ha nöjt sig med att gå till sömmerskan, planera fina middagar med damast och kristall, eller sitta hemma i brasskenet och klippa aktiekuponger. Men de nöjde sig inte. De offrade sin bekvämlighet och sina pengar på det moderna genombrottet och på kvinnokampen.

De var före sin tid, men också efter sin tid. De stod med ena benet i artonhundratalets bildning och idealism, de gillade högstämde ord och pampiga dikter. Allihop var tokiga i Heidenstam, till exempel. Flera var djupt religiösa.

Men Fogelstadkvinnorna var inga helgon. De var människor av kött och blod. Modiga men mänskliga. De kunde också vara gnälliga, självupptagna och besvärliga. En del av deras idéer var spännande, andra inte så bra. Med facit i hand kan vi se att deras pacifistiska kamp inte fungerade mot Hitlers nazism, och efter kriget hamnade de lite väl lättvindigt i knäet på Stalin.

Men när man i arkivet blåser dammet av deras brev så grips man av deras lust och energi.

I mitten av tjugotalet skriver Honorine Hermelin i ett brev till Ada Nilsson:

"Det svindlar för min syn med oändlig förtjusning när jag tycker att jag ser hur en Tid framföds, just där vi nu står. Och vi få vara med! Hej, lille Dumbe!"

Vi får också vara med, vi som lever åttio år senare. Vi kanske inte kan ha Fogelstadkvinnorna som politiska förebilder, men som personliga. Det mest värdefulla som dessa kvinnor förmedlar genom decennierna är: livsmod, viljan att göra något. En bristvara i alla tidevarv.

Ulrika Knutson är journalist och författare. Hon är också en välkänd radioröst, i P1s Kulturnytt och Godmorgon, världen!

ODA!

- SAATANS KVINNA!!

AV DAG NORGÅRD

Spelas på Hipp från 6 februari 2009

Skånska Teaterns legendariska succé får nytt liv på Hipp!

Föreställningen berättar om norska Oda Krohgs uppväxt, liv och konstnärskap i slutet av 1800-talet. Hon lämnade sin förste man för att måla och leva med den skandalomsusade konstnären och Kristianiabohemen Christian Krohg. Tillsammans med man, barn och vänner levde hon i Paris, Berlin och Kristiania och drömde om ett mer radikalt samhälle.

Chatarina Larsson i den enda rollen ackompanjeras av en femmannakorkester.

*"En dag ska barnen säga
tack mödrar det gjorde ni bra
Ja, en dag ska barnen säga
denna mänskliga värld vill vi ha"*

MORDET I MIDLANDS *(An Inspector Calls)*

Av J B Priestley

Spelas på Intiman från 15 november 2008

Efter enorma framgångar på scenen, som film och TV-serie är den engelska klassikern äntligen här! Ett familjedrama fyllt av självrannsakan. I god engelsk deckarstil byggs spänningen upp samtidigt som familjens grundvalar slås i spillror.

ROBERTO ZUCCO

Av Bernard-Marie Koltès

Spelas på Intiman från 19 september 2008

Roberto Zucco skiter i allt och alla. Under ett par heta nätter i en stor stad får vi följa med på hans våldsodysse. En ond saga skriven utifrån ett verkligt rättsfall om en seriemördare som härjade i Europa på 1980-talet.

"Sverige är väl ändå bäst i världen på jämställdhet, tredje världen, där kan vi snacka för-tryck."

*"Varför gråter du?
Är det för att du inte
har nån pojkvän?"*

MEN VAD SKA HÄNDA NU?

Av Malin Axelsson

När *Jösses flickor – Återkomsten* nu sätts upp för andra gången har vi en borgerlig regering och feminismen genomgår en medial backlash. Feministiskt Initiativ kom inte in i riksdagen och idag kallar sig inte ens vår jämställdhetsminister för feminist. Men i mediaskuggan sliter tusentals aktivister vidare, och visar att det går att enas även i denna tid, i ett feministiskt landskap som har förändrats. Kvinnorörelsen är större än någonsin, spridd i ett myller av olika nätverk och formeringar med olika arbetssätt och idéer.

Den feministiska berättelsen har splittrats sedan sjuttioalet. Feminism har blivit feminismer och Kvinnan har blivit ett ifrågasatt "Kvinnor". Intersektionalitet, som på senare år vunnit allt mer mark i svensk feministisk teori och praktik, handlar om att arbeta med jämställdhet utifrån flera perspektiv: kön, klass, etnicitet, sexualitet, funktionsnedsättning, ålder, lokalitet, etc. Vad är det för systerskap om bara vita heterosexuella medelklasskvinnor får plats i det? Det intersektionella synsättet visar på sprickorna i den dominerande feministiska berättelsen, och nya röster kräver sin plats.

Den amerikanska genusvetaren Robyn Wiegman skriver om hur denna utveckling ibland framkallar domedagsprofetior bland vänsterfeminister ur de äldre generationerna. Den splittring, eller intersektionella skiktning av maktanalysen, som sker i den unga jämställdhetskampen uppfattas ofta som ett generationssvik. Statsvetaren Wendy Brown menar att det finns en "vänstermelankoli" som präglas av sorg över detta, och en nostalgi inför "den vanvördiga, upproriska anda som flammade upp under denna korta tid då tiden föreföll upphävd": sextio- och sjuttioalets kvinnorörelse. Men vilka vägar ska vi nu gå, eftersom denna tid inte kunde bestå? Saknar vi en postrevolutionär vision?

Sökandet efter en ny vision, och också den sorgprocess som Brown skriver om, är del i vad som skildras i *Stålflikkan*. Pjäsen handlar om sjuttioalisten Mari-Linns placering i historien och kollektivet. Mari-Linn är medelklass, vit, straight, medveten, duktig och världen bör ligga för hennes fötter. Hon växer upp i ett allt mer individualistiskt samhälle och träder in i historien när den liberala marknadsekonomin tycks ha segrat och medierna exploderar. Men hon växer också upp till ett samhälle där kvinnorörelsen är större än någonsin. Tillsammans med sin aktivistgrupp är hon del i att skapa en feministisk berättelse som länkar till Jösses flickors kamp, men inte kan se ut på samma sätt. Liksom kvinnorörelsen delar och sprider sig med tiden, delas och sprids Mari-Linns saga. *Jösses flickors* sammanhållna utvecklingsoptimistiska dramaturgi står mot *Stålflikkans* allt mer förgrenade, diskuterande dramaturgi. Kollektiv utvecklingsoptimism och happy end står mot individualism på gott och ont, och mer tragiska stråk.

Min pjäs *Stålflikkan* är en plats för konflikt och diskussion, men också en plats för paradoxen i motståndets historia: för att berätta dess drömmar och visioner måste man även berätta om det förtryck och den sorg som man helst vill glömma. Feministiskt motstånd är inte bara lyckliga slut och utopier. Det är också våld och nederlag. Samtidigt som jämställdhetsprojektet har haft stora framgångar, har mycket blivit sämre. Den västerländska vita kvinnan har visserligen gått ut i arbetslivet – men samtidigt ökar klassklyftor, trafficking och sexturism. Den rika medelklassen löser, numera med hjälp av subventioner från staten, sina jämställdhetsproblem genom att köpa städhjälp/barnflickor från utlandet och arbetarklassen. Flyktningpolitiken stramas åt, hatbrotten ökar och medierna svämmar över av förtryckande bilder och budskap som tränger sig på i våra medvetanden och kroppar. Går det att vara optimistisk i denna tid? Mari-Linn brottas med den saga hon hamnat i. Där finns inga färdiga svar på hur hon ska rädda världen, och heller inget entydigt lyckligt slut: ingen befrielse som är "nära".

Sociologen Carina Tigervall skriver att "det är de filmer som har lyckliga slut, de som brukar kallas 'feel-good-filmer', som reproducerar myten om det harmoniska samhället". I sin analys av bland annat feelgood-filmer som *Vingar av glas* och *Jalla! Jalla!* pekar hon på att det lyckliga slutet många gånger osynliggör samhällets orättvisa maktordning.

Myten om det harmoniska samhället verkar passiviserande och det är ett förtryck i sig att avvisa en viss typ av feministisk dramaturgi eller berättelse. Vi lever i en tid som kräver nya politiska idéer, och även en annan slags politisk teater än 70-talets dialektiska, revolutionära. Att reflexmässigt döma ut olyckliga slut, är att blunda för nya problemformuleringar och nya feministiska dramaturgier. Och att apokalyptiskt döma ut det intersektionella perspektivet som en slags "feminismens död" är på samma sätt att avvisa de unga röster som gör anspråk på att skapa en nutida feministisk framtidsvision.

I vår postrevolutionära tid är vänsterfeminismen i behov av den injektion som det intersektionella synsättet kan ge med till exempel queeraktivism och antirasistisk kamp. En ny generation feminister tänker framtid på ett nytt sätt och det finns en ny sorts optimism: en revolution kommer inte att komma, men något annat pågår redan – rörelser, förskjutningar. Ur sorgen över den revolutionsdröm som har gått förlorad växer just nu nya samarbeten över feminismen och generationsgränser: nya feministiska visioner och praktiker.

Malin Axelsson är dramatiker, och är även verksam som regissör och dramaturg.

Källor:

Paulina de los Reyes, Diana Mulinari, *Intersektionalitet, Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*, 2005

Carina Tigervall, *Folkhemsk film, med "invandraren" i rollen som den sympatiska Andre*, 2005

Robyn Wiegman, *Feminismens apokalyptiska framtider, Fronesis 25-26 (Feminismen och vänstern)*, 2008

Wendy Brown, *En befriad feminism? Revolution, sorg, politik, Fronesis 25-26 (Feminismen och vänstern)*, 2008

"Du får knulla med hur många du vill! Det är väl inte artonhundraåret längre, please, det är nittonhundraåret, läs den här, Backlash, den handlar om hur det gick ganska bra för jämställdheten på sjuttioåret och sen gick allt åt helvete på åttiotalet och nu är allt bara skit igen."

NÅGRA VIKTIGA HÄNDELSER I DEN SVENSKA KVINNOHISTORIEN

1845

Lika arvsrätt för kvinnor och män införs.

1858

Ogift kvinna över 25 kan få bli myndig efter domstolsbeslut. Gifter hon sig blir hon åter omyndig.

1864

Mannen förlorar lagstadgad rätt att aga sin hustru.

1884

Ogift kvinna blir myndig vid 21 års ålder. Fredrika-Bremer-Förbundet bildas.

1919

Kvinnor får rösträtt från 23 års ålder och blir också valbara.

1921

Gift kvinna blir myndig vid 21 års ålder. Kvinnan och mannen blir likställda i den nya giftermålsbalken.

1927

Statliga läroverk öppnas för flickor.

1938

Preventivmedel tillåts. Moderskapspenning för alla införs.

1947

Allmänna barnbidrag införs. Första kvinnan, Karin Kock, in i regeringen.

1958

Kvinnor får rätt att bli präster.

1960

Lika lön för lika arbete för kvinnor och män införs.

1964

P-piller godkänns i Sverige.

1975

I Sverige införs fri abort t.o.m. 18 havandeskapsveckan.

1980

Lag mot könsdiskriminering i arbetslivet införs. Jämställdhetsavtal för kommuner och landsting införs. Grundskolan får en ny läroplan som ska verka för jämställdhet mellan könen.

1985

Karin Söder, centerpartiet, blir Sveriges första kvinnliga partiledare.

1995

Sverige med i EU. FN:s fjärde kvinnokonferens. Lag om registrering av partnerskap.

1999

Förbud mot köp av sexuella tjänster (sexköpslagen).

2003

Lag mot diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Källor: JämO, SCB, Stockholms Stadsteater

VÄRLDENS MEST JÄMSTÄLLDA LAND?

- 2000 kr i lönegap mellan män och kvinnor (när alla löneskillnader som beror på utbildning, ålder, befattning är borträknade).
- Regeringen föreslår att lönekartläggning endast ska göras vart 3:e år
- Jämställdheten i börsbolagens styrelser minskar (18,17%, enl. Veckans affärer april 2003)
- Kvinnor utför fortfarande mest arbete i hemmet, tar ut mest föräldradagar och vård av sjukt barn
- Nästan varannan kvinna (46%) har utsatts för våld av någon man efter 15-års dagen
- 56% av alla kvinnor har trakasserats sexuellt
- 22% av kvinnor mellan 18–24 år har utsatts för våld under de senaste året.
- Var sjätte ung kvinna har medvetet skurit eller skadat sig själv för att hon mår dåligt.

Källor: Unionen, SCB, Veckans affärer, Rädda Barnen

Inspicient Kristian Larsson
Ljudtekniker John Conlon
Sufflös/produktionsassistent Anneli Sandell
Ansvarig teknikmästare Bo Larsen
Teknikmästare Pontus Karlsson, Börje Nilsson
Teatertekniker Mikael Axner, Lars Berglund, Piotr Kassara, Johanna Lindborg, Åsa Timar Lönnerborg, Jan-Erik Lövgren, Jouko Räsänen, Krister Sävström
Rekvisitör Jenny Månström
Kostymkoordinator Anja Svård
Påklädare Malin Andersson, Gyöngyi Balázs, Josefin Sandling
Maskör Siv Nyholm, Åsa Trulsson (elev)
Auskultant Ellen Nilsson
Projektionsassistent Elin Heijkenskjöld
Fotograf Peter Westrup

Programredaktion Carin Hebelius, Stellan Larsson
Informations- och försäljningschef Pella Ström
Art director Johan Sjövall
Layout, program Peter Forsnor
Informatör Carin Hebelius, Patrick Lion
Publikarbetare Anna Andrén
Föreståndare för biljettkassan Maria Girke Magnusson
Teknik- och fastighetschef Gert Irgren
Belysningskoordinator Sven-Erik Andersson
Teknisk producent Jerker Pyron
Chef rekvisitaavdelningen Karin Ragnarsson
Chef maskavdelningen Agneta von Gegerfelt
Chef kostymavdelningen Sten Stjernqvist
Kostymservice Gyöngyi Balázs
Kostymateljé Susann Höller, Mariane Josefsson, Margareta Ölsjö
Färgning och patinerig Alicja Ekerholm
Ljudansvarig Jonathan Flygare
Ekonomichef Leif Jönsson
Städledare Rinna Möller
Verkstadschef Dan Sörensen
Scenografisamordnare Styrbjörn Engström
Verkstadssamordnare Åke Erlandsson
Koordinator Smedjan Jan Lundgren
Koordinator Dekormåleri Maria Schlyter-Wangen
Koordinator Snickeri Helge Sjölin
Tapetserare Mikael Palmqvist
Specialeffektsmakare Erik Pilesjö
Konstruktör Anders Turesson
Chefssassistent Louise Nessim
Producent Jenny Bång
Teaterchefer och ansvariga utgivare Petra Brylander och Jesper Larsson

Musik

Harriet vaknar, Tidsvers 1924, Befrielsen är nära, Ragnhild vaknar, Tidsvers 1934, Den tomta livmodern, Alltid splittras tankarna, Den fria kärleken, Tidsvers 1940, När jag går i graven, Tidsvers 1953, Jag vill inte suddas ut, Harriets flykt (Musik: Gunnar Edander, Text: Margareta Garpe, Suzanne Osten)

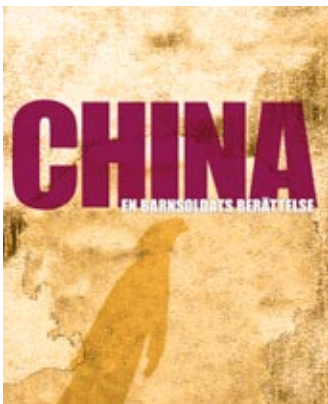
Kom in i min saga, Stålmansmantel, Å.Å.Å. Håll käftan, Gör mig svag, Spelar ingen roll, Släpp mig fri, Stålfikkans sista sång (Musik: Monica Dominique, Text: Malin Axelsson)

Inget funkar, Gråt inte, kämpa Mari (Musik: Marit Bergman, Text: Malin Axelsson)

samt Internationalen (trad.), Express Yourself (Madonna), Flickorna på TV2 (Per Gessle, Mats Persson), Wannabe (Richard Stannard, Matt Rowe och Spice Girls), Barbie Girl (Claus Norreen, Lene, Rene Dif, Sören Rasted)

Besök gärna vår webbplats för bilder, artiklar och intervjuer

- Fotografering och ljudupptagning är av upphovsrättsliga skäl ej tillåten
- Känsliga personer varnas för att rökning förekommer i föreställningen
- Var vänlig stäng av mobiltelefonen

CHINA

Av Erik Uddenberg

Spelas på Studion från 14 oktober 2008

En barnsoldats berättelse.

China är den sanna historien om en flicka från Uganda som rymde hemifrån och hamnade mitt i inbördeskriget. Hon var åtta år gammal och inte längre än den Kalasjnikov hon bar. Pjäsen bygger på China Keitetsis självbiografiska bok *Child Soldier: Fighting for my life*.

ZLATANS LEENDE

Av Dennis Magnusson

Spelas på Hipp från 29 november 2008

En familjeföreställning för alla över 7 år

Samma dag som Zlatan ska tända strålkastarna över sin gamla fotbollsplan, får en tjej i Malmö några uppdrag – löser hon dem kan hon återförenas med sin mamma. Det är en dag då det händer hemska saker – men också väldigt bra saker. Det är en saga om Malmö och livet.